

NARODNA BANKA SRBIJE

SEKTOR ZA DEVIZNE POSLOVE
ODELJENJE ZA UPRAVLJANJE DEVIZNIM REZERVAMA

**PREGLED DEŠAVANJA NA SVETSKOM
FINANSIJSKOM TRŽIŠTU
26. mart – 6. april 2012. godine**

Mart/April 2012.

NARODNA BANKA SRBIJE
 SEKTOR ZA DEVIZNE POSLOVE
 ODELJENJE ZA UPRAVLJANJE DEVIZNIM REZERVAMA

1. Uvod

Pregled i predviđanje referentnih kamatnih stopa pojedinih centralnih banaka

	Referentna kamatna stopa (u p.p.)	Poslednja promena (u p.p.)	Datum poslednje promene	Naredni sastanak	Predviđanje
I. Evropska centralna banka	1,00	-0,25	8. 12. 11.	3. 5. 12.	\
II. Federalne rezerve	0-0,25	-0,75	16. 12. 08.	25. 4. 12.	\
III. Banka Engleske	0,50	-0,50	5. 3. 09.	10. 5. 12.	\
IV. Banka Kanade	1,00	+0,25	8. 9. 10.	17. 4. 12.	\
V. Švajcarska nacionalna banka	0,00	-0,25	3. 8. 11.	14. 6. 12.	\
VI. Banka Japana	0,10	-0,20	19. 12. 08.	10. 4. 12.	\

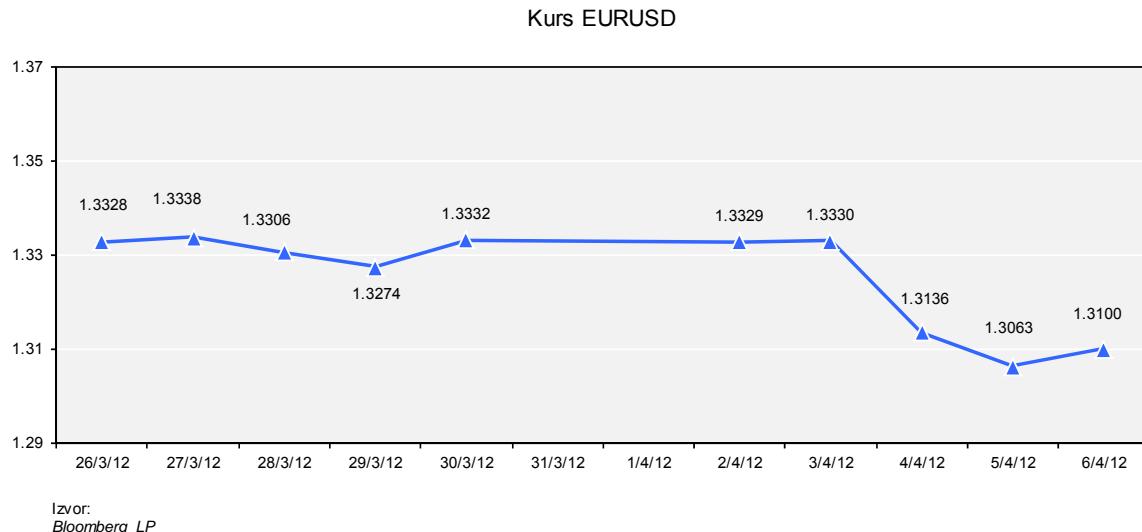
Izvor: Bloomberg LP.

Prvi dan izveštajnog perioda obeležio je privremeni rast poverenja investitora, kao reakcija na pozitivne vesti iz EU, gde je predsednik Evropske centralne banke, Mario Dragi, izjavio da su vidljivi znaci stabilizacije ekonomske aktivnosti i da je ECB u stalnoj pripravnosti i spremna da reaguje ukoliko bude neophodno. Narednog dana objavljeni su rezultati ankete poverenja potrošača u Nemačkoj (*GfK Consumer Confidence Survey*) koji su bili ispod tržišnih očekivanja, što je pokrenulo nivi talas averzije prema riziku kod investitora. Dodatnu zabrinutost izazvala je i izjava predsednika FED-a, Ben Bernankea, da i pored vidljivog oporavka privrede SAD, FED ne otpisuje mogućnost daljih intervencija kroz kvantitativne olakšice da bi se održao privredni rast. On je tom prilikom naveo i tri najveća problema koji otežavaju oporavak američke privrede – visoka cena goriva, problemi na tržištu nekretnina i dugoročna nezaposlenost. S druge strane, agencija za kreditni rejting *Moody's* je zadržala najviši kreditni rejting (AAA) Nemačkoj, sa stabilnim kreditnim izgledom, dok je španski ministar finansija Montoro izjavio da će budžet za 2012. godinu biti najstedičiji budžet od kada je u Španiji uvedena demokratija. U četvrtak, 29. marta, ni pad stope nezaposlenosti u Nemačkoj na 6,7%, u poređenju sa očekivanih 6,8%, nije bio dovoljno jak pozitivan signal na tržištu, naspram spekulacija koje su se pojavljivale na temu fonda koji će biti namenjen kao „zaštitni zid“ EMU i njegovog kapaciteta. Takođe, Visoki zvaničnici FED-a izjavili su da postoji mogućnost da podignu referentnu kamatnu stopu pre kraja 2012. godine, kao i da kvantitativne olakšice neće imati značajan pozitivan efekat na tržištu rada, koje je i dalje problematično. U petak, 30. marta članice EMU su se složile da kombinacijom Evropskog fonda za finansijsku stabilnost i Evropskog stabilizacionog mehanizma (*EFSF/ESM*), za pomoć zemljama EMU u slučaju neophodnosti, povećaju njihov kapacitet na približno 800 mlrd. evra, što je pozitivno uticalo na finansijska tržišta širom sveta. Lideri EU su izjavili da veruju da će povećanje od 200 mlrd. evra biti dovoljno da se zemlje van EU ubede da je sada na njima da izgrade sopstvene mehanizme za zaštitu od prelivanja krize.

Početkom druge nedelje izveštajnog perioda zabeležen je prisutan optimizam na finansijskim tržištima širom sveta čemu je najviše doprineo objavljeni indeks proizvodne aktivnosti u Kini (*PMI*

Manufacturing) od 53,1 nasuprot očekivanih 50,8 za mesec mart. U utorak, 3. aprila objavljen je izveštaj sa martovskog sastanka FED-ovog komiteta kojim je poslata poruka da narednog kruga kvantitativnih olakšica neće biti. U izveštaju je navedeno da samo dva od deset članova vidi mogućnost za uvođenjem dodatnih mera monetarne politike, dok je većina učesnika podržala politiku niskih kamatnih stopa do 2014. godine. Narednog dana, monetarni odbor Evropske centralne banke je odlučio da ostavi referentnu kamatnu stopu na istorijski najnižem nivou. Izjava predsednika te institucije, Marija Dragija, neposredno nakon sastanka, da očekuje da će preostale tenzije zbog problema velikih državnih dugova širom EU usporiti privredni zamah, kao i razočaravajući rezultati sa aukcije španskih obveznica, uticali su da na finansijskim tržištima ovlada zabrinutost da bi problemi izazvani evropskom dužničkom krizom mogli ponovo da zažive. Pesimizmu investitora, koji su nastavili da se okreću ka sigurnijim oblicima aktive, doprineli su novi zvanični makroekonomski podaci koji su bili lošiji od očekivanja ekonomskih analitičara. Tako je podatak o industrijskoj proizvodnji u Nemačkoj (*Industrial Production, MoM*), u februaru, zabeležio pad od 1,3%, nasuprot očekivanog pada od 0,5% i prošlomesečnog rasta od 1,2%, dok su makroekonomski podaci u SAD vezani za tržište rada (*Change in Nonfarm Payrolls*) bili značajno ispod tržišnih očekivanja, ukazujući na slabosti tržišta rada u SAD. U četvrtak, 5. aprila je prvi put od 6. septembra 2011. godine, kada je uveden minimalni nivo za kurs EURCHF od 1,2, ta granica probijena. Centralna banka Švajcarske je odmah reagovala i ponovila obećanje da neće dozvoliti dalje jačanje svoje valute. Poslednjeg dana izveštajnog perioda, vodeće berze širom sveta su bile zatvorene zbog praznika.

2. Kurs EUR/USD

Prvu nedelju izveštajnog perioda kurs EURUSD nije pretrpeo velike promene. Makroekonomski podaci vezani za inflaciju u Nemačkoj su bili u skalu sa očekivanjima, dok je stopa nezaposlenosti čak bila ispod tržišnih očekivanja (6,8% naspram očekivanih 6,7%), ali to nije bilo dovoljno da zaustavi slabljenje evra u odnosu na američki dolar sredinom nedelje. Glavni razlog slabljenja evra je nestabilnost unutar EMU, na šta je podsetio i visoki zvaničnik ECB-a Novotni istakavši da postoji još izazova pred Grčkom, ali i da je vreme da evropski ministri počnu da razgovaraju o tome kako da pokrenu privredni rast u EU. Krajem nedelje je evro povratio izgubljenu vrednost, pre svega zbog povećanja kapaciteta Evropskog fonda za finansijsku stabilnost i Evropskog stabilizacionog mehanizma (*EFSF/ESM*) koji predstavljaju „zaštitni zid“ EMU. Uz to su lideri EU izjavili da veruju da će ovo povećanje fonda za

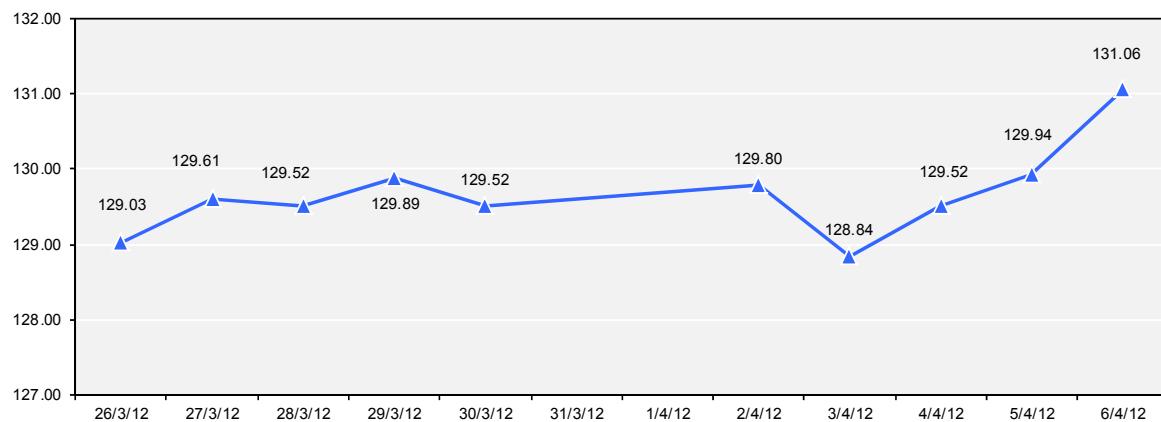
spašavanje biti dovoljno da ubede zemlje van EU da je sada na njima da izgrade svoje mehanizme za zaštitu od prelivanja krize.

Stagnacija kursa EURUSD nastavila se i tokom prva dva dana druge nedelje izveštajnog perioda. Onda je usledio oštar pad evra u odnosu na američki dolar, čemu su najviše doprineli razočaravajući rezultati aukcije španskih obveznica i manji nego očekivani rast industrijskih prudžbina u Nemačkoj za februar. Loši makroekonomski podaci iz Nemačke nastavili su da pristižu i narednog dana kada je objavljen podatak o industrijskoj proizvodnji u Nemačkoj za februar, gde je zabeležen neočekivani pad od 1,3%, nasuprot prošlomesecnom rastu od 1,2%. Pad vrednosti evra je prekinut u petak, 6. aprila 2012. godine, kada su objavljeni podaci sa tržišta rada u SAD, koji su bili daleko ispod tržišnog konsenzusa, što je ponovo ukazalo na slabosti američke privrede i rezultiralo padom vrednosti američkog dolara. Ovaj izveštajni period kurs EURUSD je završio na nivou od 1,31 evra za američki dolar.

3. Tržište hartija od vrednosti

3.1. Državne obveznice SAD

Cena fjučersa na desetogodišnje državne obveznice SAD

Izvor:
Bloomberg LP

Prve nedelje izveštajnog perioda cene državnih obveznica SAD nisu zabeležile značajnu promenu. Već na početku nedelje predsednik FED-a Bernanke izjavio je da je nivo nezaposlenosti u SAD pao brže nego što je bilo očekivano, i upozorio da je stanje u privredi daleko od normalnog, uzimajući za primer visok nivo dugoročne nezaposlenosti, manjak radnih mesta i radnih sati u odnosu na istorijski maksimum. On je takođe naveo dodatna dva problema koji otežavaju oporavak - visoka cena goriva i problemi na tržištu nekretnina, ne otpisujući mogućnost novih intervencija kroz kvantitativne olakšice zarad očuvanja privrednog rasta. Sredinom nedelje su cene državnih HoV SAD zabeležile pad zbog slabog odziva investitora na aukciji petogodišnje državne obveznice u vrednosti od 35 mlrd. američkih dolara sa prinosom od 1,04%. Sa druge, ni makroekonomski podaci nisu ukazivali na stabilan oporavak privrede. Broj nezaposlenih koji se prvi put javljaju sa zahtevom za socijalnu pomoć (*Initial Jobless Claims*), indeks poverenja potrošača za mart (*Consumer Confidence*), kao i indeks lične potrošnje za februar (*Personal Spending*) su bili iznad tržišnih očekivanja, ali su sa druge strane indeks ličnih primanja za februar (*Personal Income*), kao i podatak o porudžbinama trajnih dobara za februar (*Durable Goods Order*) bili ispod tržišnih očekivanja. Krajem prve nedelje, visoki zvaničnici FED-a izjavili su da postoji mogućnost da podignu referentnu kamatnu stopu pre kraja 2012. godine. Takođe je izraženo mišljenje da

dalje kvantitativne olakšice neće imati značajan pozitivni efekat na tržište rada, koje je i dalje problematično.

Sličan trend cena državnih obveznica SAD-a nastavljen je početkom druge nedelje izveštajnog perioda. Međutim taj trend je prekinut već u utorak, 3. aprila 2012. godine, nakon što je u izveštaju sa martovskog sastanka FED-ovog komiteta objavljeno da je većina učesnika podržala politiku niskih kamatnih stopa najmanje do 2014. godine. Samo je dva od deset članova videlo mogućnost za uvođenjem dodatnih kvantitativnih olakšica u slučaju da privreda izgubi uzlazni trend ili inflacija padne ispod određene granice. Ovo je rezultiralo oštrim padom cena državnih obveznica SAD. Već narednog dana, pa sve do kraja nedelje, cene državnih obveznica beležile su rast cena. Prvo je indikator narudžbina trajnih i potrošnih dobara za februar (*Factory Orders*) bio ispod tržišnih očekivanja, a zatim i kompozitni indeks ISM vezan za snabdevanje robom koja nije namenjena za dalju proizvodnju za mart (*ISM Non-Manf. Composite*). Iako u petak, 6. aprila 2012. godine veliki broj tržišnih učesnika nije radilo zbog obeležavanja Uskrsa, cene državnih HoV SAD su zabeležile veliki rast. Najveći uticaj na ovaj rast su imali podaci sa tržišta rada, tačnije broj novih radnih mesta bez sektora poljoprivrede (*Change in Nonfarm Payrolls*) koji je iznosio 120.000, što je daleko ispod 205.000 očekivanih na tržištu.

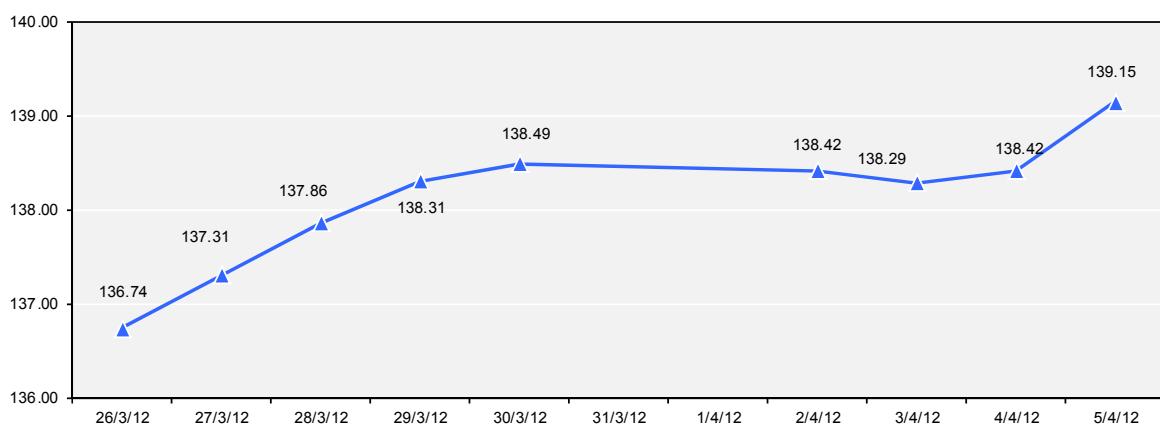
Značajni pokazatelji privredne aktivnosti SAD

	Period	Očekivani podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
I. Broj nezaposlenih koji se prvi put javljaju sa zahtevom za socijalnu pomoć (29. 3. 2012)	Mart	350.000	359.000	348.000
II. Indeks ličnih primanja (30. 3. 2012)	Mart	0,4%	0,2%	0,3%
III. Broj novih radnih mesta bez sektora poljoprivrede (6. 4. 2012)	Mart	205.000	120.000	227.000

Izvor: Bloomberg LP.

3.1. Državne obveznice Nemačke

Cena fjučersa na desetogodišnje nemačke obveznice

Izvor:
Bloomberg LP

U ponedeljak, 26. marta zabeležen je rast prinosa nemačkih državnih obveznica, izazvan nemačkim *IFO* pokazateljem poslovne klime koji je prevazišao tržišna očekivanja. Nakon inicijalnog rasta, do kraja prve nedelje izveštajnog perioda, kriva prinosa na nemačke državne obveznice beležila je smanjenje nagiba. U utorak, 27. marta objavljena je anketa poverenja potrošača u Nemačkoj (*GfK Consumer Confidence Survey*) sa rezultatima lošijih od očekivanja, koja je pokrenula talas zabrinutosti kod investitora. Na nestabilnost unutar EMU, podsetio je i visoki zvaničnik ECB-a, Novotni, istakavši da postoji još izazova pred Grčkom, ali i da je vreme da evropski ministri počnu da razgovaraju o tome kako da pokrenu privredni rast u EU. U četvrtak, 29. marta ni pad stope nezaposlenosti u Nemačkoj na 6,7%, veći od očekivanja, nije bio dovoljno jak signal da utiče na kretanje cena ovog oblika sigurne aktive, pod pritiskom spekulacija oko fondova EMU koji će biti namenjeni kao „zaštitni zid“ u slučaju neophodnosti. Krajem nedelje Evrogrupa je donela odluku da poveća zajednički kapacitet svojih fondova za pomoć (*EFSF/ESM*) za 200 mlrd. evra, što je pozitivno uticalo na smanjenje razlike u prinosima između nemačkih i obveznica perifernih zemalja EMU.

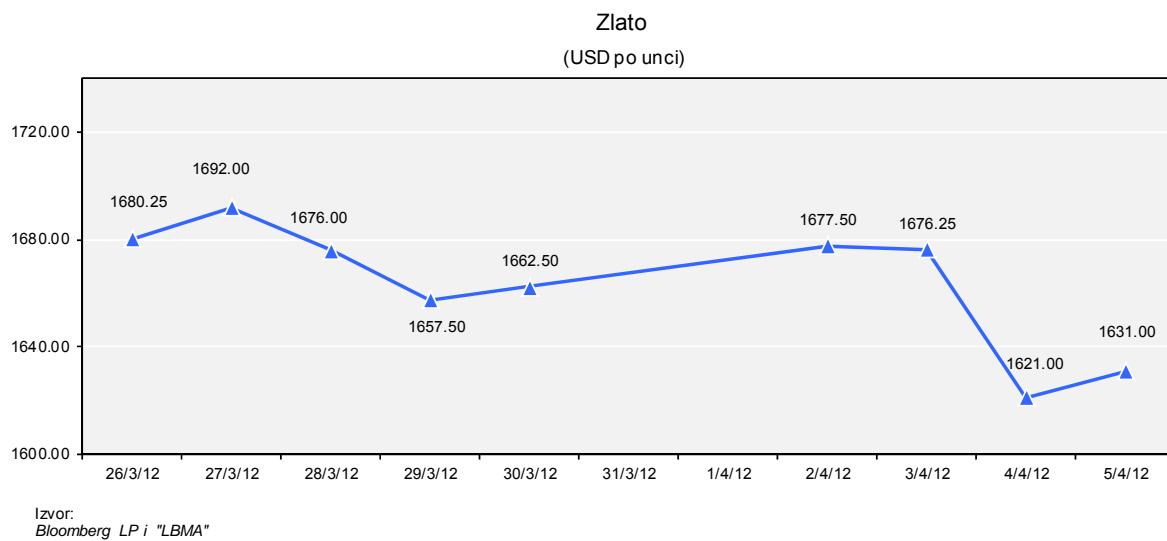
Indeks proizvodne aktivnosti u Nemačkoj porastao je naspram očekivanja ekonomista i u poređenju sa prošlomesečnom vrednošću. Međutim, loši makroekonomski podaci za zonu evra, među kojima rast nezaposlenosti na 10,8% (što predstavlja četrnaestogodišnji maksimum) i kontrakcija proizvodnje, koji ukazuju na širenje problema do najrazvijenijih zemalja EU, nisu dopustili da rast prinosa, izazvan povećanjem „zaštitnog zida“, bude trajnog karaktera. Do novog rasta cena uticali su i rezultati aukcije španskih obveznica, na kojoj je prodato oko 70% od planiranog iznosa i po većem prinosu do dospeća u odnosu na prethodni mesec. Takođe, industrijske porudžbine u Nemačkoj su zabeležile značajno blaži mesečni rast u februaru, u odnosu na očekivanja analitičara i prošlomesečni rast. Nakon sastanka ECB-a na kome je donešena odluka da se referentna kamatna stopa zadrži na istorijski najnižem nivou, predsednik te institucije Mario Dragi je izjavio da očekuje da rast privreda zemalja članica zone evra bude usporen zbog preostalih problema velikih državnih dugova širom EU. Na zabrinutost investitora da EU neće uspeti da zaustavi dužničku krizu, dodatno je uticao i podatak o neočekivanom padu nemačke industrijske proizvodnje u februaru.

Značajni pokazatelji privredne aktivnosti zemalja Evropske monetarne unije

	Period	Očekivan i podatak	Aktuelni podatak	Prethodni podatak
I Ifo indeks poslovne klime u Nemačkoj, M/M (26. 3. 2012)	Mart	109,6	109,8	109,7
II Industrijske porudžbine u Nemačkoj, M/M (4. 4. 2012)	Februar	1,5%	0,3%	-1,8%
III Industrijska proizvodnja u Nemačkoj, M/M (5. 4. 2012)	Februar	-0,5%	-1,3%	1,2%

Izvor: Bloomberg LP.

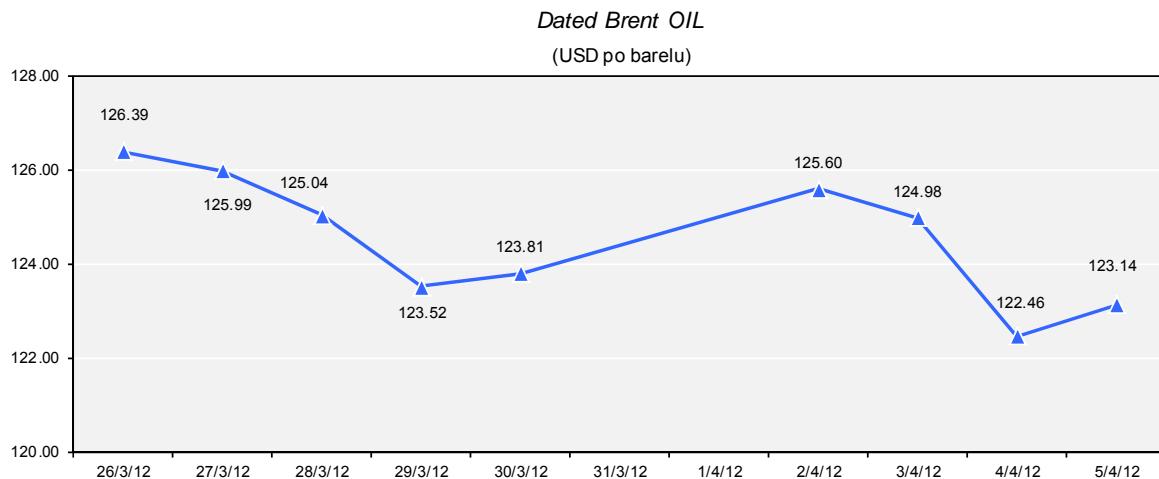
4. Zlato

Početkom prve nedelje izveštajnog perioda zabeležen je rast cene zlata, nakon što je predsedavajući FED-a, Ben Bernanke, upozorio da je stanje u privredi SAD-a daleko od normalnog, uzimajući za primer visok nivo dugoročne nezaposlenosti, manjak radnih mesta i radnih sati u odnosu na istorijski maksimum. Otvarajući mogućnost uvođenja monetarnih olakšica (*Quantitative Easing*) u budućnosti, porasla je tražnja za ovim oblikom aktive, usled njegovog zaštitnog svojstva protiv inflacije i privredne nesigurnosti. U utorak, 27. marta cena zlata je dostigla i najvišu vrednost u posmatranom periodu, 1.692 US\$/oz. Već narednog dana zabeležena je korekcija cene ovog plamenitog metala, usled velike rasprodaje nakon objavljenog podatka o slabijoj od očekivane porudžbine industrijskih dobara u Americi, kao i pod uticajem jačeg dolara prema evru usled rastuće zabrinutosti zbog dužničkih problema u zoni evra. Prvu nedelju izveštajnog perioda zlato je završilo po ceni od 1.662,50 US\$/oz, zabeleživši rast od 0,30%, u odnosu na prethodni dan.

Velika volatilnost cene zlata bila je prisutna i tokom druge nedelje izveštajnog perioda. U ponedeljak, 2. aprila nastavljen je rast cene zlata, dostigavši i najvišu cenu tokom posmatrane nedelje, 1.677,50 US\$/oz. Narednog dana, u izveštaju sa martovskog sastanka FED-ovog komiteta poslata je poruka da narednog kruga kvantitativnih olakšica neće biti, nakon čega je došlo do oštrog jačanja dolara, kako bi u sredu, 4. aprila, cena zlata pala za 3,30% i dostigla najniži nivo tokom celog izveštajnog perioda. U četvrtak, loši makroekonomski podaci, kao i zabrinutost investitora da EU neće uspeti da zaustavi dužničku krizu, okrenula je investitore ka sigurnijim oblicima aktive, te je zabeležena i veća tražnja za zlatom i blaga korekcija njegove cene. U petak, 6. aprila berze širom sveta su bile zatvorene za trgovanje zbog praznika, pa je zlato završilo nedelju po ceni od 1.631 us \$/oz.

5. Nafta

Izvor:
Bloomberg LP

Prvu nedelju izveštajnog perioda obeležio je pad cene sirove nafte. Ovaj pad je posledica spekulacija o razgovorima najrazvijenijih zemalja, koje su ujedno i najveći uvoznici sirove nafte, o mogućoj strateškoj upotrebi nafte iz robnih rezervi, kao i o povećanoj rezervi sirove nafte u SAD. Veća pažnja strateškoj upotrebi nafte iz robnih rezervi EU i SAD usledila je nakon sve jačih pritisaka na Iran, ali i na sve zemlje koje uvoze iransku sirovu naftu. Međutim, poslednjeg dana prve nedelje izveštajnog perioda, cena sirove nafte je prekinula negativan trend, i zabeležila blagi rast. Ovo je bila posledica slabljenja američkih dolara u odnosu na evro sa jedne strane, zabrinutosti oko situacije u Iranu i mogućeg obustavljanja proizvodnje sa druge. Čak ni saopštenje iz Obaminog kabinetra da je globalna proizvodnja dovoljno velika i da sankcije Iranu neće dovesti do nestasice nije umirilo tržište. Cena sirove nafte je završila prvu nedelju izveštajnog perioda sa gubitkom od 1,63% na nedeljnou nivou.

Početkom druge nedelje izveštajnog perioda primećen je oporavak cene sirove nafte, usled makroekonomskih podataka vezanih za proizvodnju iz SAD i Kine koji su bili iznad očekivanja tržišta. Međutim, već narednog dana, cena sirove nafte kreće da pada. Pad cene od preko 2% zabeležen je 4. aprila 2012. godine pre svega zbog objavljivanja podatka da su zalihe sirove nafte u SAD porasle mnogo više od tržišnih predviđanja. Uz to je i jačanje američkog dolara u odnosu na evro stvorilo dodatni pritisak na cenu sirove nafte. Cena se delimično vratila poslednjeg radnog dana druge nedelje, ali ne dovoljno da se izbegne gubitak na nedeljnou nivou od 0,54%. Cena sirove nafte završila je drugu nedelju izveštajnog perioda na nivou od 123,14 US\$/bbl.

6. Prognoze

6.1. Prognoze kretanja kursa EUR/USD

	Q2 2012.	Q3 2012.	Q4 2012.	Q1 2013.	Q4 2013.	Q4 2014.	Q4 2015.	Q4 2016.
Maksimum	1,37	1,45	1,44	1,45	1,45	1,41	1,42	1,50
Medijana	1,29	1,30	1,30	1,30	1,31	1,30	1,28	1,32
Minimum	1,15	1,10	1,06	1,08	1,20	1,21	1,21	1,21
<i>Barclays</i>	1,30	1,25	1,23	1,20	1,20	1,21	1,21	1,21
<i>Credit Suisse Group</i>	1,29	1,29	1,28	-	1,26	1,24	1,23	1,22
<i>Credit Agricole</i>	1,28	1,27	1,26	1,26	1,25	1,25	1,25	-
<i>BNP Paribas</i>	1,28	1,35	1,40	1,40	1,30	-	-	-
<i>Morgan Stanley</i>	1,20	1,15	-	1,00	1,00	-	-	-
<i>Nordea Bank</i>	1,20	1,15	-	1,00	1,00	-	-	-
<i>HSBC</i>	1,37	1,40	1,44	1,45	1,45	-	-	-
<i>Nomura</i>	1,20	1,20	1,23	1,25	1,30	-	-	-
<i>Banco Santander</i>	1,28	1,26	1,24	1,20	-	-	-	-
<i>Rabobank</i>	1,27	1,32	1,37	1,45	-	-	-	-
<i>RBS</i>	1,28	1,30	1,33	-	1,30	1,30	-	-
<i>Wells Fargo</i>	1,28	1,26	1,24	1,22	1,20	-	-	-

Izvor: Bloomberg LP.

6.2. Prognoza kretanja prinosa na državne obveznice za četvrti tromesečje 2011. godine

Prognoze stopa prinosa nemačkih državnih obveznica za drugo tromeseče 2012. godine (u p.p.)

	2Y	5Y	10Y
<i>I. HSBC bank London</i>	0,20	0,80	1,80
<i>II. Commerzbank</i>	0,30	1,00	2,10
<i>III. Barclays bank London</i>	0,40	1,10	2,10
<i>IV. UniCredit</i>	0,40	1,10	2,10

Izvor: Bloomberg LP.

Prognoze stopa prinosa američkih državnih obveznica za drugo tromeseče 2012. godine (u p.p.)

	2Y	5Y	10Y
<i>I. HSBC bank London</i>	0,30	0,80	1,90
<i>II. Commerzbank</i>	0,30	1,10	2,20
<i>III. Barclays bank London</i>	0,30	1,10	2,25
<i>IV. UniCredit</i>	0,35	1,13	2,30

Izvor: Bloomberg LP.